

Briuselis, 2014 11 28
COM(2014) 905 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
CENTRINIAM BANKUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI**

**Ekonomikos valdymo peržiūra
Reglamentų (EB) Nr. 1173/2011, 1174/2011, 1175/2011, 1176/2011, 1177/2011, 472/2013
ir 473/2013 taikymo ataskaita¹**

¹ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1173/2011 dėl veiksmingo biudžeto priežiūros vykdymo užtikrinimo euro zonoje; 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 1174/2011 dėl vykdymo užtikrinimo priemonių, skirtų perviršiniams makroekonominiams disbalansams naikinti euro zonoje; 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1175/2011, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo; 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo; 2011 m. lapkričio 8 d. Reglamentas (ES) Nr. 1177/2011, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo; 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 472/2013 dėl euro zonos valstybių narių, kurios turi didelių finansinio stabilumo sunkumų arba kurioms tokie sunkumai gresia, ekonominės ir biudžeto priežiūros griežtinimo; 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų. Nors šėšių dokumentų rinkiniui priklauso 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES, ji šioje ataskaitoje neperžiūrima. Šios direktyvos taikymo peržiūrai nustatytas atskiras terminas – 2018 m. gruodžio 14 d.

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
CENTRINIAM BANKUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI**

**Ekonomikos valdymo peržiūra
Reglamentų (EB) Nr. 1173/2011, 1174/2011, 1175/2011, 1176/2011, 1177/2011, 472/2013
ir 473/2013 taikymo ataskaita¹**

¹ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1173/2011 dėl veiksmingo biudžeto priežiūros vykdymo užtikrinimo euro zonoje; 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 1174/2011 dėl vykdymo užtikrinimo priemonių, skirtų perviršiniams makroekonominiams disbalansams naikinti euro zonoje; 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1175/2011, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo; 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo; 2011 m. lapkričio 8 d. Reglamentas (ES) Nr. 1177/2011, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo; 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 472/2013 dėl euro zonos valstybių narių, kurios turi didelių finansinio stabilumo sunkumų arba kurioms tokie sunkumai gresia, ekonominės ir biudžeto priežiūros griežtinimo; 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų. Nors šešių dokumentų rinkiniui priklauso 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES, ji šioje ataskaitoje neperžiūrima. Šios direktyvos taikymo peržiūrai nustatytas atskiras terminas – 2018 m. gruodžio 14 d.

1. ĮVADAS

Siekdama ištaisyti per ekonomikos ir finansų krizę išaiškėjusius ekonomikos valdymo sistemos trūkumus, ES ėmėsi įvairių priemonių, kad sustiprintų ekonomikos valdymą ir užtikrintų tvarią konvergenciją, ekonomikos augimą bei darbo vietų kūrimą. Prie šių pastangų iš esmės prisidėjo šešių ir dviejų dokumentų rinkiniai. Šioje ataskaitoje peržiūrėti septyni šių rinkinių reglamentai². Pirmoji vieno iš jų – Reglamento Nr. 472/2013 – peržiūra buvo paskelbta dar 2014 m. vasario mėn.³ Reglamentais siekiama labiau koordinuoti šalių ekonominę politiką sustiprinant Stabilumo ir augimo pakte numatytą biudžeto priežiūrą, makroekonominių disbalansų srityje nustatyti naują procedūrą, sukurti šalims, kurios turi finansinio stabilumo sunkumų, skirtą sistemą ir kodifikuoti integruotos ekonomikos ir biudžeto priežiūros teisės aktus per Europos semestrą.

Svarbiausias šios peržiūros klausimas – kiek veiksmingos buvo šešių ir dviejų dokumentų rinkiniuose nustatytos naujos taisyklės, siekiant juose nustatytų tikslų, ir kiek jos padėjo pasistumti į priekį, siekiant labiau koordinuoti valstybių narių ekonominę politiką ir užtikrinti tvarią jų ekonominės veiklos rezultatų konvergenciją ir kartu skaidrumą, patikimumą bei demokratinę atskaitomybę.

Padaryti išvadas dėl reglamentų veiksmingumo sunku dėl to, kad jų taikymo patirties dar mažai: šešių dokumentų rinkinys įsigaliojo 2011 m. pabaigoje, o dviejų dokumentų rinkinys – tik 2013 m. viduryje. Šiam laikotarpiui būdinga ne tik tai, kad jis trumpas, bet ir tai, kad įvyko didelė ekonomikos krizė. Taigi, taisyklės nebuvo išbandytos įprastomis ekonominėmis sąlygomis.

2. REGLAMENTŲ VEIKSMINGUMAS

Tolesniuose poskirniuose pagal temą nagrinėjamas kiekvieno naujo ekonomikos valdymo reglamento skirtingų nuostatų veiksmingumas siekiant jo tikslų.

2.1. Fiskalinė priežiūra

Tikslai

Dėl finansų ir ekonomikos krizės ir po jos Europos Sąjungoje padidėjusio deficito ir skolos lygio reikėjo iš esmės pakeisti tiek prevencinę, tiek korekcinę Stabilumo ir augimo pakto⁴

² Įvairiuose reglamentuose numatyta, kad peržiūra turi būti atlikta ne vėliau kaip 2014 m. gruodžio 14 d.

³ COM(2014) 61 *final*, 2014 2 6.

⁴ 1997 m. priimto Stabilumo ir augimo pakto tikslas iš pradžių buvo sudaryti valstybėms narėms sąlygas koordinuoti fiskalinę politiką, kad netvari fiskalinė politika nepakenktų bendrai pinigų politikai, kuria siekiama kainų stabilumo. Pakta sudaro dvi dalys. Prevencinės dalies tikslas – užtikrinti pamatinį valstybių narių viešųjų finansų pajėgumą nustatyti makroekonominį stabilumą ir sukurti fiskalinę erdvę, kuri padėtų atlaikyti galinčius kilti ekonominius sukrėtimus. Pagrindinis reikalavimas valstybėms narėms – pasiekti ir išlaikyti vidutinio laikotarpio tikslą, t. y. kiekvienai šaliai nustatytą orientacinę biudžetinę vertę, išreikštą struktūriškai (patikslinus pagal ciklą ir atmetus vienkartinės bei laikinas priemones). Korekcinės dalies – perviršinio deficito procedūros – tikslas yra ištaisyti dideles biudžeto politikos klaidas. Tai įtvirtinta nustačius deficito ir skolos ribas – atitinkamai 3 % ir 60 % BVP.

dalį⁵. Apskritai pagrindiniai du šešių ir dviejų dokumentų rinkiniuose numatytų fiskalinės priežiūros srities reformų tikslai buvo 1) siekti stipresnės ir išsamesnės biudžeto priežiūros, užtikrinant, kad ji būtų nuoseklesnė ir labiau integruota, taikant, be kita ko, griežtesnių sankcijų mechanizmą; 2) papildomai prižiūrėti euro zonai priklausančias valstybes nares, kad jos ištaisytų perviršinį deficitą ir deramai atsižvelgtų į ES politikos rekomendacijas, rengdamos biudžetą.

Visų pirma sustiprinta ir padaryta labiau privaloma *prevencinė dalis*. Šešių dokumentų rinkinyje išdėstyta didelio nukrypimo nuo vidutinio laikotarpio tikslo arba nuo jam pasiekti nustatyto koregavimo plano koncepcija. Jei euro zonai priklausanti šalis nepakankamai ištaiso tokį nukrypimą, jai gali būti taikomos sankcijos. Koregavimo plane pateikti reikalavimai buvo suformuluoti atsižvelgiant į riziką tvarumui ir bendras ekonomines aplinkybes. Siekiant pateikti valstybėms narėms aiškesnių ir veiksmingesnių rekomendacijų, buvo nustatytas išlaidų kriterijus. Prevencinės dalies vaidmens ir taikymo sustiprinimas liudija, kokia svarbi ekonomikos pakilimo laikotarpiu yra riziką ribojanti šalių fiskalinė politika.

Korekcinė dalis patobulinta taikant Sutartyje nustatytą skolos kriterijų. Euro zonai priklausančioms šalims, kurios nesilaiko pagal perviršinio deficito procedūrą pateiktų rekomendacijų, numatytos griežtesnės sankcijos. Įtrauktos naujos nuostatos dėl perviršinio deficito procedūros metu siektino nominalaus ir struktūrinio deficito. Apskritai Stabilumo ir augimo paktas padarytas lankstesnis: numatyta galimybė pagrįstais atvejais pritaikyti tiek prevencinės, tiek korekcinės dalių fiskalinio konsolidavimo tempą.

Pripažinus euro zonai priklausančių valstybių narių ekonominės ir biudžetinės padėties šalutinio tarpusavio poveikio mastą ir galimus padarinius, dviejų dokumentų rinkinyje numatyta papildomo šių valstybių narių prižiūrėjimo ir stebėjimo procedūros. Sukurta Tarybos ir Komisijos atliekamo laipsniško stebėjimo sistema, kurios tikslas – sudaryti sąlygas, kad būtų laiku ir tvariai ištaisytas perviršinis deficitas ir kad būtų laiku nustatyta rizika, jog valstybė narė nesilaikys pakto taisyklių. Tai apima ir kiekvieną rudenį rengiamą euro zonai priklausančių valstybių narių biudžeto planų projektų analizę bei Komisijos galimybę savo iniciatyva teikti rekomendacijas valstybėms narėms, kurių deficitas perviršinis. Be to, tokioms šalims nustatytas reikalavimas teikti ekonominės partnerystės programas, kuriose jos turi apibūdinti vykdomas fiskalines ir struktūrines reformas, kad veiksmingai ir tvariai ištaisytų minėtą deficitą.

Minėtas priemonės papildantis dviejų dokumentų rinkinys taip pat grindžiamas šešių dokumentų rinkiniui priklausančia Biudžeto sistemų direktyva. Jame numatytos papildomos euro zonai priklausančių valstybių narių fiskalinių sistemų stiprinimo nuostatos: labiau pabrėžiamas vidutinio laikotarpio planavimas; geresnis biudžeto procedūrų laiko derinimas ir didesnis jų skaidrumas; procedūros, kuriomis skatinama remtis objektyviomis

⁵ 1.1 priede apibendrinami šešių ir dviejų dokumentų rinkiniuose numatyti Stabilumo ir augimo pakto pakeitimai.

makroekonominėmis prognozėmis planuojant biudžetą; nepriklausomas fiskalinių taisyklių laikymosi šalyje stebėjimas.

Vertinimas

Apskritai patirtis rodo, kad pertvarkyta sistema veiksmingai stiprina biudžeto priežiūrą, taigi, ir nukreipia valstybių narių pastangas viešųjų finansų konsolidavimo linkme ekonomikos sunkmečiu. Nors taisyklės taikytos gana trumpą laiką ir nelengva jų konkretų indėlį atskirti nuo kitų įvairius politinius veiksmus lemiančių veiksnių, iš pirmųjų rezultatų galima spręsti, kad pakeistos ES fiskalinės taisyklės iš tiesų atliko savo vaidmenį. Apskritai padaryta pažanga fiskalinio konsolidavimo srityje: visose 28 ES valstybėse narėse vidutinis fiskalinis deficitas sumažėjo nuo 4,5 % BVP 2011 m. iki prognozuojamų maždaug 3 % BVP 2014 m.

Ligšioliniai pakeistos *prevencinės dalies* taikymo rezultatai gali būti laikomi teikiančiais vilčių. Dauguma atitinkamų valstybių narių pasiekė vidutinio laikotarpio tikslus arba jų siekiamos pakankamai pažengė į priekį (žr. 1.2 priedą). Kol kas nenustatyta didelių nukrypimų. Tačiau dar geriau suvokti, ar veiksminga prevencinė dalis, visų pirma, išlaidų kriterijus, bus galima tuomet, kai ekonominės sąlygos pagerės.

2011 m. gruodžio mėn. įsigaliojus šešių dokumentų rinkiniui, perviršinio deficito ištaisymas *pagalkorekcinę dalį* buvo įspūdingas. Tuo metu perviršinio deficito procedūra taikyta 23 iš 27 valstybių narių (žr. 1.3 priedą). Iki 2014 m. rugpjūčio mėn. pabaigos šis skaičius sumažėjo iki 11 iš 28. Patirties taikant *skolos kriterijų* itin mažai. Viena iš priežasčių yra ta, kad taisyklėse numatytas pereinamasis laikotarpis iki skolos kriterijaus įsigaliojimo. Vis dėlto skolos kriterijaus taikymo patirtis leido geriau suvokti skolos įtaką fiskaliniam stabilumui ir dar labiau paskatino grąžinti skolą į tvarumo kelią. Tai, kad nustatytas perviršinio deficito procedūros metu *siektiną tarpinį nominalų ir struktūrinį deficitą*, sudarė sąlygas tikslesnėms ir skaidresnėms politikos rekomendacijoms ir stebėjimui. Tai sumažino neigiamas paskatas atlikti struktūrinį deficito koregavimą laikotarpio pabaigoje ir suteikė galimybę atsižvelgti į abejones dėl makroekonominio scenarijaus, kuriuo grindžiama rekomendacija. Galimybė pritaikyti parengtas rekomendacijas naudota dėl gerai pagrįstų priežasčių ir pasirodė esanti itin vertinga pritaikant konsolidavimo perspektyvas prie pastaruosius dešimt metų sparčiai kitusios aplinkos.

Kadangi šalims, kurios nesilaiko pakeistų Stabilumo ir augimo pakto taisyklių, *netaikyta jokių sankcijų*, neįmanoma visapusiškai įvertinti, ar iš tiesų pasiektas veiksmingesnio biudžeto priežiūros įgyvendinimo euro zonoje tikslas. Tačiau galima pasakyti, kad dviejų dokumentų rinkinyje euro zonai priklausančioms valstybėms narėms nustatytos papildomos biudžeto priežiūros nuostatos, regis, iš esmės pasiekė savo tikslą – bent jau padidinti spaudimą, kad būtų ištaisytas perviršinis deficitas. Valstybių narių, kurių deficitas perviršinis, stebėjimą svariai papildė Komisijai suteikta galimybė teikti *rekomendacijas savo iniciatyva*, nes tokioms valstybėms narėms ji galės rekomendacijas teikti anksčiau. Tai reiškia, kad bus galima geriau nustatyti riziką ir kad, atsižvelgdama į ją, valstybė narė galės imtis prevencinių priemonių. *Ekonominės partnerystės programos* atkreips politikų dėmesį į fiskalinio tvarumo

srities struktūrinių reformų ryšį ir svarbą. Tam reikia, kad ekonominės partnerystės programose pirmiausia būtų siekiama nustatyti tas jau priimtas ir galbūt dar reikalingas priimti priemonės, kuriomis užtikrinamas deficito ištaisymo tvarumas.

2013 m. rudenį, prieš nacionaliniams parlamentams priimant biudžetus, buvo atliktas pirmas skaidrus, palyginamas ir nepriklausomas visų euro zonai priklausančių valstybių narių biudžeto planų vertinimas⁶. Šis vertinimas – svarbaus fiskalinės priežiūros srityje perėjimo nuo *ex post* vertinimo prie *ex ante* rekomendacijų ženklas. Todėl jis padeda valstybėms narėms siekti tikslo deramai atsižvelgti į ES politikos rekomendacijas rengiant biudžetą.

Be to, jau padaryta apčiuopiama pažanga įgyvendinant dviejų dokumentų rinkinyje nustatytą tikslą sustiprinti euro zonai priklausančių valstybių narių fiskalines sistemas. Patikslintas metinio biudžeto sudarymo ir vidutinio laikotarpio fiskalinio planavimo procedūrų taikymo mastas ir pagerinta jų kokybė. Nuo šiol šios procedūros dažniausiai grindžiamos nepriklausomų ekspertų parengtomis arba patvirtintomis makroekonominėmis prognozėmis. Euro zonai priklausančios valstybės narės biudžeto sudarymo procedūrą taiko atsižvelgdamos į dviejų dokumentų rinkinyje nustatytus bendrus orientyrus. Euro zonos šalys paskyrė daugybę įstaigų, kurioms pagal nacionalinę teisę pavedė nepriklausomai stebėti, ar laikomasi nacionalinių fiskalinių taisyklių, arba sustiprino jų vaidmenį. Kadangi daugelis šių įstaigų į šią veiklą įtrauktos visai neseniai, jų nepriklausomumas, patikimumas ir veiksmingumas dar turės pasitvirtinti per artimiausius metus.

Remiantis taisyklėmis buvo galima nustatyti pusiausvyrą tarp tvarumo ir ciklinio stabilizavimo reikalavimų, be kita ko, pritaikant fiskalines pastangas prie ekonominių sąlygų bei prie rizikos prevencinės dalies tvarumui ir pratęsiant korekcinės dalies perviršinio deficito ištaisymo terminus. Tiek prevencinėje, tiek korekcinėje dalyse numatyta *bendroji atsakomybės išvengimo sąlyga*, taikoma išimtiniais atvejais, kai iškyla grėsmė euro zonos ar visos ES valstybių narių ekonomikai.

2.2 Makroekonominio disbalanso procedūra

Tikslai

Taikant makroekonominio disbalanso procedūrą⁷ valstybių narių ekonominės politikos priežiūra buvo išplėsta: į ją įtraukti ne tik biudžeto klausimai, bet ir, be kita ko, išorės disbalansas, konkurencingumas, turto kainos ir vidaus bei išorės skola. Dviejų reglamentų, kuriais remiantis buvo pradėta taikyti makroekonominio disbalanso procedūra, tikslai – nustatyti efektyvią sistemą, pagal kurią būtų galima 1) nustatyti makroekonominį disbalansą, 2) užkirsti kelią perviršiniam makroekonominiam disbalansui ir jį naikinti ir 3) užtikrinti efektyvų perviršinio makroekonominio disbalanso naikinimą euro zonoje.

Siekiant šių tikslų, pradėtos taikyti pagrindinės toliau išvardytos priemonės.

⁶ 1.5 priede apžvelgiamos vertinimo išvados.

⁷ Reglamentas Nr. 1174/2011 ir Reglamentas Nr. 1176/2011.

Ispėjimo mechanizmo ataskaita – pirminė atrankos priemonė, kurią taikant nustatomos valstybės narės, kurias, prieš darant išvadą dėl disbalanso arba perviršinio disbalanso buvimo, reikia tikrinti išsamiai (atlikti nuodugnią apžvalgą). Rengiant ataskaitą taip pat nustatomos bendros svarbos disbalanso problemos, kurias valstybės narės turi aptarti ir koordinuoti, pasinaudodamos rodiklių suvestine ir kitais papildomais kintamaisiais (be kita ko, socialinių rodiklių rinkiniu). Atliekant *nuodugnias apžvalgas* nustatomos politikos problemos ir alternatyvos siekiant parengti politikos rekomendacijas ir dalyvauti aptarimuose su ES institucijomis ir su susijusiomis valstybėmis narėmis. Rengdama nuodugnias apžvalgas Komisija grindžia savo analizę gausia analitine medžiaga. Remiantis šių išsamių apžvalgų vertinimu bei išvadomis, taip pat priklausomai nuo padėties sudėtingumo ir rizikos dydžio, gali būti imamas tolesnių veiksmų pagal makroekonominio disbalanso procedūrą. Taikant makroekonominio disbalanso procedūros *prevencinę dalį*, jei nustatomas disbalansas, gali būti priimamos politikos rekomendacijos, kurios yra konkrečiai šaliai skirtų rekomendacijų, pateikiamų Komisijos Europos semestro pabaigoje, dalis. Valstybėms narėms, kuriose yra susidaręs perviršinis disbalansas, gali būti pradėta taikyti *perviršinio disbalanso procedūra* (MDP korekcinė dalis). Taikant korekcinę dalį, prašoma, kad valstybės narės parengtų taisomųjų veiksmų planus, kurių įgyvendinimas reguliariai stebimas. Jeigu taisomųjų veiksmų planai neatitinka susidariusių problemų ir jeigu įgyvendinimas nėra pakankamas, euro zonai priklausančioms valstybėms narėms gali būti taikomos finansinės sankcijos.

2013 m. Komisija daugiau dėmesio skyrė ekonominės ir pinigų sąjungos (EMU) socialiniam aspektui: parengė pagrindinių užimtumo ir socialinių rodiklių suvestinę ir padidino papildomų rodiklių, kuriais grindžiama metinė *ispėjimo mechanizmo ataskaita*, skaičių, pavyzdžiui, įtraukdama dalyvavimo rodiklį, ilgalaikio nedarbo lygį, jaunimo nedarbo lygį ir žmonių, kuriems gresia skurdas arba socialinė atskirtis, rodiklį. Kad būtų galima geriau suprasti darbo rinką, socialinius pokyčius ir riziką, į makroekonominio disbalanso procedūrą įtraukiami užimtumo ir socialiniai rodikliai. Komisija taip pat užtikrins, kad su Europos semestru labiau būtų susiję Europos socialiniai partneriai.

Vertinimas

Ispėjimo mechanizmo ataskaita ir jos suvestinė nesiekia disbalansą nustatyti mechaniškai, tačiau matyti, kad suvestinė yra naudinga priemonė siekiant pirmą kartą nustatyti riziką ir įvertinti, kaip naikinamas disbalansas. Be to, suvestinė – naudinga ryšių palaikymo ir atskaitomybės priemonė, kai reikia pagrįsti, kodėl būtina atlikti tam tikros valstybės narės išsamų makroekonominės rizikos tikrinimą (arba kodėl tokio tikrinimo atlikti nereikia). Suvestinė nėra nekintanti priemonė, todėl per pastaruosius trejus metus Komisija, bendradarbiaudama su Parlamentu ir Taryba, atliko keletą pakeitimų. Nors galima įžvelgti privalumų siekiant išlaikyti suvestinės struktūrą santykinai stabilią, ir toliau reikia reguliariai vertinti suvestinės kintamuosius, kad būtų atsižvelgiama ne tik į ekonomikos pokyčius ir susijusią riziką, bet ir į teigiamus statistikos pokyčius.

Įsitikinta, kad *nuodugnias apžvalgas* – esminė makroekonominio disbalanso procedūros dalis. Jos apima pačius svarbiausius kiekvienos ekonomikos disbalansus, jose nagrinėjami būdai, kaip tokie disbalansai vidutiniu laikotarpiu gali paveikti augimą, darbo vietų kūrimą ir

finansinį stabilumą. Per tris pirmuosius metinius ciklus Komisija paskelbė 42 nuodugnius apžvalgas (2012 m. – 12 valstybių narių, 2013 m. – 14 valstybių narių, 2014 m. – 17 valstybių narių), iš viso – 18 valstybių narių.⁸ Iš šių skaičių matyti, kad pirmieji makroekonominio disbalanso procedūros ciklai vyko krizės ir atsigavimo sąlygomis: buvo nustatyta, kad keliose valstybėse narėse buvo susidaręs disbalansas (kai kuriose – paviršinis disbalansas), kurį reikėjo išsamiai ir dažnai analizuoti. Padidėjęs i) valstybių narių, kurių padėtis buvo tikrinama atliekant nuodugnią apžvalgą, ii) disbalanso atvejų, kuriuos nustatė Komisija, iii) paviršinio disbalanso atvejų skaičius nereiškia, kad makroekonominė rizika ES padidėjo. Tai rodo, kad procedūra palaipsniui tampa brandesnė, plėtėja jos interesų apimtis, o ją taikant siekiama nustatyti potencialiai žalingus pokyčius, prieš jiems paveikiant ekonomiką. Atsakant į klausimą, ar procedūra buvo veiksminga nustatant susijusias politikos problemas, ar buvo naudinga rengiant atitinkamas politikos rekomendacijas ir stebint, kaip jų laikomasi, ar ji darė poveikį politikos debatams kiekvienoje valstybėje narėje ir visoje ES, reikia pažymėti, kad makroekonominio disbalanso procedūra, kaip ir kitos ekonomikos valdymo priemonės, padėjo visoms valstybėms narėms bendrai suprasti, kokios yra jų konkrečios ir bendros problemos ir koks turi būti politikos atsakas. Tačiau reikia gerinti atitinkamų politikos rekomendacijų įgyvendinimą ir rasti priemonių, kuriomis būtų pagerintos valstybių narių paskatos priimti ir įgyvendinti reikalingas politikos kryptis.

Paviršinio disbalanso procedūra *kol kas taikoma nebuvo*. 2013 m ir 2014 m. Komisija nustatė penkis paviršinio disbalanso atvejus, tačiau nepateikė pasiūlymo, kad juos oficialiai nustatytų Taryba, todėl procedūra nebuvo pradėta. Ir vienais, ir kitais metais Komisija laikėsi nuomonės, kad atitinkamų vyriausybių (2013 m. Ispanijos ir Slovėnijos, 2014 m. Kroatijos ir Slovėnijos) nacionalinėse reformų programose ir stabilumo (arba konvergencijos) programose išdėstyta politika atitiko nuodugniose apžvalgose nustatytas problemas. Tačiau kiekvienu atveju atskirai Komisija pasinaudojo būdingu makroekonominio disbalanso procedūros sistemos lankstumu, kad būtų galima vykdyti specialią *atidžią politikos įgyvendinimo stebėseną* ir taip padėti valstybėms narėms vykdyti tarpusavio spaudimą, realiu laiku vertinti veiksmus ir skatinti reformos veiksmus⁹.

2.3. Euro zonai priklausančios šalys, kurios turi didelių finansinio stabilumo sunkumų¹⁰

Tikslai

Antrojo dviejų dokumentų rinkinio reglamento pagrindinis tikslas – stiprinti valstybių narių, kurios turi didelių finansinio stabilumo sunkumų arba kurioms tokie sunkumai gresia, stebėseną ir priežiūrą. Juo siekiama nustatyti skaidrą, veiksmingą, racionalų ir nuspėjamą priežiūros procesą valstybėms narėms, kurioms taikoma griežtesnė priežiūra, makroekonominio koregavimo programa ir priežiūra po programos įgyvendinimo. Euro zonai priklausančioms valstybėms narėms, kuriose vykdoma koregavimo programa, kitais

⁸ Išsamesnė informacija pateikiama 2 priede.

⁹ 2013–2014 m. rudenį ir žiemą Komisija paskelbė dvi ataskaitas dėl Ispanijos ir Slovėnijos politikos įgyvendinimo specialios stebėsenos.

¹⁰ Oficiali apžvalga šiais metais jau atlikta. Žr. COM(2014) 61 *final*.

atžvilgiais dubliuojamų procedūrų įgyvendinimas pagal prevencines priemones, įskaitant Europos semestrą, makroekonominio disbalanso procedūrą ir kitą dviejų dokumentų rinkinio reglamentą, yra laikinai sustabdomas. Tai rodo, *inter alia*, kad makroekonominio disbalanso procedūros funkcija yra prevencija ir kad ši procedūra nėra krizės valdymo priemonė.¹¹

Vertinimas

Euro zonai priklausančios valstybės narės, kurios gavo finansinę pagalbą, susijusią su makroekonominio disbalanso programa, kai 2013 m. gegužės mėn. įsigaliojo reglamentas, – Graikija, Airija, Portugalija ir Kipras. Kipras ir Graikija, kuriose programos tebevykdomos, iš dalies grįžo į rinkas anksčiau, negu buvo numatyta. Ispanija prašė finansinės pagalbos tik finansų įstaigoms rekapitalizuoti, jai makroekonominio koregavimo programa nebuvo taikoma. Per tą laikotarpį Airija ir Portugalija sėkmingai užbaigė makroekonominio koregavimo programas ir pradėjo priežiūros po programos įgyvendinimo etapą. 2014 m. sausio mėn. pasibaigus finansų sektoriaus programai, Ispanijai taip pat taikoma priežiūra po programos įgyvendinimo. Visos trys šalys atgavo galimybes naudotis valstybės skolos rinka nekintančiomis palūkanų normomis. Apskritai, šalys, kurioms šiuo metu taikoma programa arba kurioms ji buvo taikoma anksčiau, pasiekė didelių laimėjimų ir sumažino fiskalinį deficitą, bendra valdžios sektoriaus skola taip pat stabilizuojasi.

Remiantis pagalbos šioms šalims patirtimi, integruotu taisyklių rinkiniu iš tiesų padidinamas valstybių narių, kurios turi didelių finansinio stabilumo sunkumų arba kurioms tokie sunkumai gresia, priežiūros ir stebėsenos skaidrumas, nuspėjamumas, praktiškumas ir veiksmingumas. Kadangi reglamentas įsigaliojo tik po to, kai visos dabartinės ir užbaigtos programos buvo pradėtos vykdyti, veiksmingumo vertinimas neišvengiamai liko nepakankamas. Visų pirma daug reglamento nuostatų yra susijusios su laikotarpiu, per kurį programos yra rengiamos ir dėl jų deramasi. Dabartinių programų atveju reglamentas įsigaliojo po šio laikotarpio. Taigi reglamento veiksmingumo ankstesniais etapais įvertinti negalima. Be to, neįmanoma įvertinti reglamento veiksmingumo, susijusio su griežtesne priežiūra, nes kol kas nė vienai euro zonai priklausančiai valstybei narei griežtesnė priežiūra nebuvo taikoma. Galimybė įvertinti priežiūros po programos įgyvendinimo veiksmingumą taip pat yra ribota, nes Airijai, Ispanijai ir Portugalijai priežiūra po programos įgyvendinimo taikoma trumpiau negu metus. Išsamiai gali būti įvertintas tik veiksmingumas, susijęs su makroekonominio koregavimo programomis. Atsižvelgiant į minėtus ekonominius pokyčius, dabartinėmis makroekonominio koregavimo programomis pasiekti reglamento tikslai greitai atkurti tvirtą ir tvarią ekonominę ir finansinę padėtį ir atgauti galimybes dalyvauti finansų rinkoje. Jeigu ateityje bus įgyvendinamos kitos nuostatos, reglamente numatyta, *inter alia*,

¹¹ Baigiantis programai valstybei narei taikoma MDP, o nuodugnioje apžvalgoje atlikus analizę nustatoma, ar jai turėtų būti taikoma MDP prevencinė, ar korekcinė dalis. Remiantis iki šiol sukauptu patirtimi, MDP ir koregavimo programų sąveika buvo labai sklandi. Tačiau metinis MDP ciklas gali reikšti, kad laiko tarpas nuo griežtesnės priežiūros pagal besibaigiančią programą iki stebėsenos pagal perviršinio disbalanso procedūrą (tuo atveju, jei perviršinis disbalansas išlieka ilgiau, negu vykdoma programa), kurį iš dalies kompensuoja priežiūra po programos įgyvendinimo, gali būti santykinai ilgas.

gerinti informacijos teikimą Europos Parlamentui, taip pat numatytas reikalavimų rinkinys, kurio tikslas – geriau atsižvelgti į programų socialinį poveikį ir geriau apsaugoti pagrindines politikos kryptis, kaip antai sveikatos priežiūros ir švietimo.

3. EKONOMINĖ KONVERGENCIJA, SAJUNGOS EKONOMIKOS AUGIMO IR DARBO VIETŲ KŪRIMO STRATEGIJOS TIKSLŲ SIEKIMAS IR GERESNIS EKONOMINĖS POLITIKOS KOORDINAVIMAS

Sunku įvertinti persvarstytos ekonomikos valdymo sistemos poveikį tvariai konvergencijai atsižvelgiant į tai, kad laikotarpis po naujo teisės akto įsigaliojimo yra per trumpas, kad būtų galima daryti prasmingas išvadas. Šiomis aplinkybėmis patirtis taikant makroekonominio disbalanso procedūrą yra geras pavyzdys. Nors didelė dalis vadinamojo srauto disbalanso, kaip antai einamosios sąskaitos deficitas, yra įveikta, to kol kas negalima pasakyti apie vadinamąjį atsargų disbalansą, kaip antai išorės įsipareigojimų disbalansą. Taigi nors daugelyje šalių makroekonominė rizika sumažėjo, siekiant prasmingai įvertinti, ar atlikus procedūrą pateiktos politikos rekomendacijos iš tiesų padėjo pagerinti augimą, darbo vietų kūrimą ir finansinį stabilumą, reikėtų vertinti daug ilgesnį laiko tarpą, negu tas, per kurį sukaupta makroekonominio disbalanso procedūros taikymo patirtis. Visų pirma bus iš tiesų išbandyta, ar taikant šią priemonę galima užkirsti kelią disbalanso ir rizikos didėjimui ekonomikos pakilimo laikotarpiu.

Vis dėlto pagal naują valdymo sistemą užtikrinant geresnį politikos kryptių koordinavimą turėtų būti lengviau skatinti augimo konvergenciją bei pasiekti Europos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos „Europa 2020“ tikslus.¹² O pagal naują valdymo sistemą užkertant kelią didelio makroekonominio disbalanso susidarymui turėtų susilpnėti veiksniai, dėl kurių šiuo metu susidaro dideli cikliniai valstybių narių tarpusavio skirtumai. Šešių dokumentų rinkinio ir dviejų dokumentų rinkinio reglamentai iš esmės sustiprino ES skirtingų politikos sričių valdymo sistemą. Europos semestras sujungia šias skirtingas priemones į visa apimančią daugiašalę ekonomikos ir biudžeto priežiūros sistemą, o šios sistemos veikimą dar pagerins 2015 m. Europos semestro racionalizavimas ir stiprinimas, nurodytas Komisijos 2015 m. metinėje augimo apžvalgoje.¹³

Įvairių ekonominės priežiūros priemonių tarpusavio ryšiai yra sudėtingi ir apriboja politikos formavimo skaidrumą, o tai savo ruožtu kelia priežiūros taikymo, bendravimo su suinteresuotosiomis šalimis bei plačiąja visuomene, taigi ir atsakomybės, demokratinio teisėtumo ir atskaitomybės problemų. Siekiant užtikrinti valstybių narių veiksmų teisėtumą itin svarbus išlieka tinkamas nacionalinių parlamentų dalyvavimas. ES lygmeniu pagrindinis vaidmuo tenka Europos Parlamentui, visų pirma dalyvavimui vadinamuosiuose ekonominiuose dialoguose, kuriais užtikrinama, kad instituciniams subjektams būtų reguliariai teikiama informacija pagrindiniais su ekonomikos valdymu susijusiais klausimais.

¹² Išsamesnę strategijos „Europa 2020“ taikymo pažangos analizę galima rasti Europos Komisijos komunikate „Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos „Europa 2020“ rezultatų apžvalga“, COM(2014) 130.

¹³ Daugiau informacijos galima rasti 2015 m. metinėje augimo apžvalgoje, COM(2014) 906.

4. IŠVADOS

Po finansų ir ekonomikos krizės ekonomikos valdymo sistema buvo iš esmės pakeista. Šių pokyčių, iš esmės pakeitusių tuometinę valdymo struktūrą, centras – įvairūs valdymo teisės aktai. Apskritai daugelio šalių, kurios baigė vykdyti perviršinio deficito procedūrą, deficitas sumažėjo, o šiuo metu jos naikina disbalansą. Tačiau augimas tebėra silpnas, o ekonominių problemų dar yra daug.

Dėl trumpo laiko tarpo, praėjusio po šios naujos ekonomikos valdymo sistemos įsigaliojimo, jos taikymo patirtis yra nedidelė, o kai kurios konkrečios priemonės dar nėra išbandytos. Be to, sistema kol kas taikyta tik sunkios finansų ir ekonominės krizės sąlygomis (ir po jos), todėl galimybės spręsti apie sistemos veiksmingumą palankesnėmis ekonominėmis aplinkybėmis yra ribotos. Iš tiesų sistemos veiksmingumas labai priklauso nuo tinkamo jos prevencinės dalies veikimo, o tai reikia įrodyti palankesnių ekonominių sąlygų laikais.

Šioje apžvalgoje pateikiamos stipriosios pusės ir nurodomos sritys, kurias reikėtų gerinti, susijusios su politikos formavimo skaidrumu ir sudėtingumu, jų poveikiu augimui, disbalansui ir konvergencijai. Ateinančiais mėnesiais šiuos klausimus Komisija planuoja aptarti su Europos Parlamentu ir Taryba.

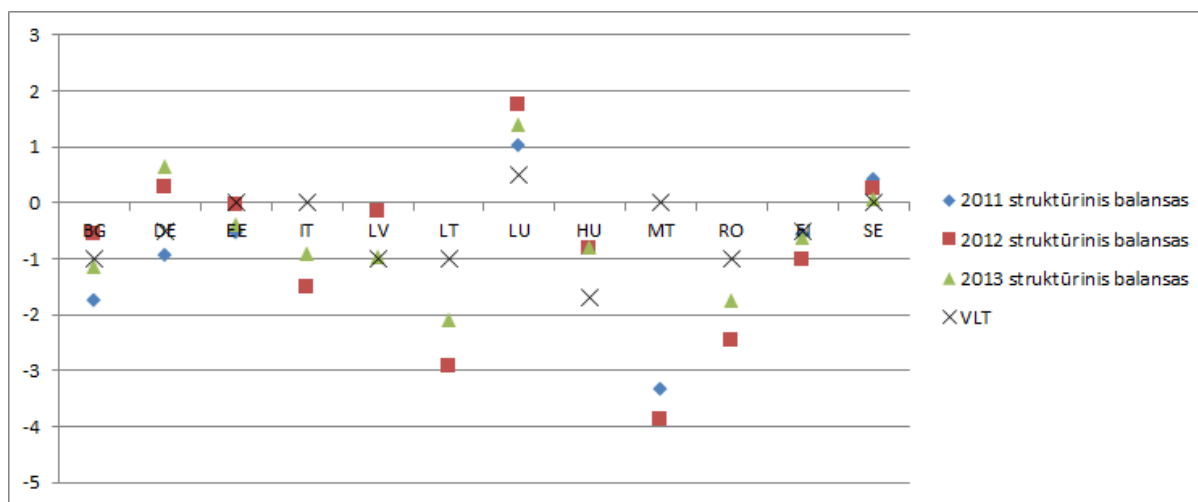
1 PRIEDAS. FISKALINĒ PRIEŽIŪRA

1.1. Po 2011 m. reformų atlikti SAP preventinēs ir korekcinēs dalių pakeitimai (kursyvu), atitinkantys nustatytus reikalavimus

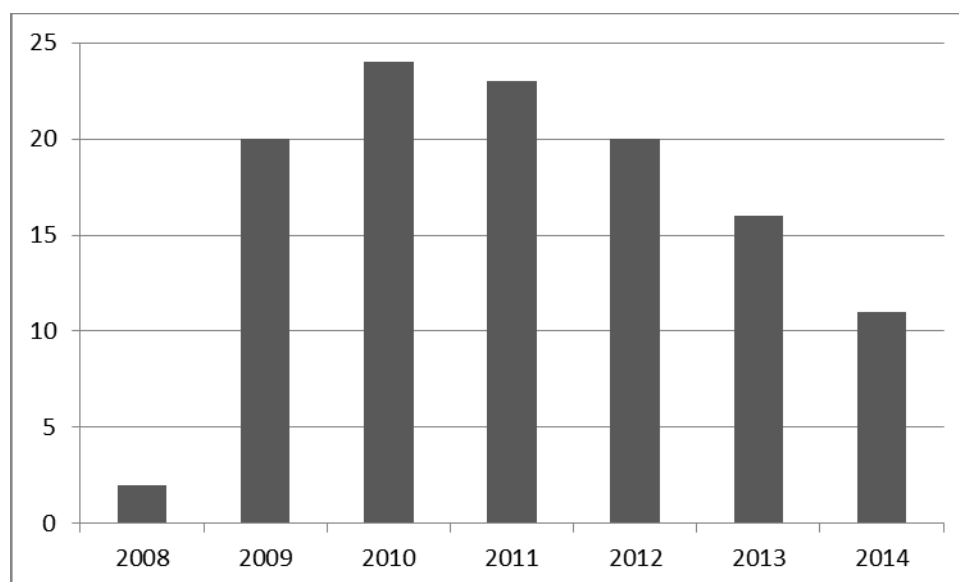
Tikslas	Instrukcija	Koregavimo planas	Vykdymo užtikrinimo instrukcija
Preventinė dalis			
Pasiekti, kad biudžetas būtų beveik subalansuotas arba perteklinis	<p>Struktūriškai išreikšti vidutinio laikotarpio tikslai, nustatyti kiekvienai šaliai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - užtikrinti patikimumo maržą, neviršijant 3 % deficito ribos; - daryti sparčią pažangą siekiant tvarumo; - suteikti biudžetinio manevravimo galimybes. <p>Tikslai, nustatyti euro zonai priklausančioms ir VKM II taikančioms valstybėms narėms: laikytis -1 % BVP ribų.</p> <p><i>Išlaidų kriterijus: išlaidos (neįskaitant diskrecinių priemonių) neturėtų augti sparčiau už potencialų BVP augimą vidutiniu laikotarpiu.</i></p>	<p>0,5 % BVP kriterijus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daugiau ekonomikos pakilimo laikotarpiu; - mažiau ekonomikos sunkmečiu. <p><i>Daugiau nei 0,5 %, jei skola viršija 60 % arba jei tvarumui kyla didelė rizika.</i></p> <p>Leidžiama laikinai nukrypti nuo koregavimo plano, jei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vykdomos svarbios struktūrinės, ypač pensijų, reformos, kurių poveikį ilgalaikiam viešųjų finansų tvarumui galima patikrinti; - įvyksta neįprastas įvykis, kurio atitinkama valstybė narė negali kontroliuoti ir kuris daro didelį poveikį jos finansinei padėčiai; - ekonomika smarkiai smunka euro zonoje arba visoje ES, bet tai nekelia pavojaus vidutinio laikotarpio fiskaliniam tvarumui. 	<p><i>Didelio nukrypimo nuo vidutinio laikotarpio tikslo arba nuo jam pasiekti nustatyto koregavimo plano (0,5 % per vienus metus arba iš viso per dvejus metus) ištaisymo procedūra</i></p> <p><i>Euro zonai priklausančios šalys: jei jos nesilaiko taisyklių, joms taikomos finansinės sankcijos (jos turi įnešti 0,2 % BVP palūkaninį indėlį).</i></p>
Korekcinė dalis			
Ištaisyti dideles politikos klaidas	<p>Nustatomos ribos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 % BVP deficitas; - 60 % BVP skola arba pakankamas jos santykio su BVP mažinimas <p><i>Pakankamas skolos mažinimas apibrėžiamas kaip skolos mažinimo kriterijaus laikymasis.</i></p> <p><i>Skolos mažinimo kriterijus apibrėžiamas kaip trūkumo mažinimas vidutiniškai 5 % kasmet per trejus metus, kol bus pasiekta 60 %, atsižvelgiant į ciklą arba jo laikantis kitus</i></p>	<p>Struktūriškai išreikštas minimalaus bent 0,5 % BVP pagerinimo per metus kriterijus</p> <p>Terminas gali būti pratęstas, jei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - imtasi veiksmingų priemonių ir įvyko netikėtų neigiamų ekonominių įvykių, kurie turi didelių nepalankių pasekmių viešiesiems finansams; - ekonomika smarkiai smunka euro zonoje arba visoje ES, bet tai nekelia pavojaus vidutinio laikotarpio fiskaliniam tvarumui. 	<p><i>Euro zonai priklausančios šalys: kiekvienu PDP etapu taikyti ankstyvų ir laipsniškų sankcijų sistemą.</i></p>

	<p>dvejus metus.</p> <p>(Valstybėms narėms, kurioms taikoma PDP, nustatytas pereinamasis trejų metų laikotarpis nuo perviršinio deficito ištaisymo iki rinkinio įsigaliojimo (2011 m. gruodžio mėn.))</p>		
--	---	--	--

1.2. Šalių, kurioms taikoma prevencinė dalis, struktūrinis balansas ir vidutinio laikotarpio tikslai

1.3. ES valstybių narių, kurioms taikoma PDP, skaičius

1.4. Pagal PDP Tarybos rekomendacijose rekomenduotos struktūrinės pastangos (% BVP)

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
IE	2009 04 27		1,5	1,5	1,5	1,5			
	2009 12 02		2	2	2	2	2		
	2010 12 07			1,9 ¹	1,9 ¹	1,9 ¹	1,9 ¹	1,9 ¹	
FR	2009 04 27		1	1	1				
	2009 12 02		1,1 ²	1,1 ²	1,1 ²	1,1 ²			
	2013 06 21					1,3	0,8	0,8	
ES	2009 04 27		1,25	1,25	1,25				
	2009 12 02		1,6	1,6	1,6	1,6			
	2012 07 10				2,7	2,5	1,9		
	2013 06 21					1,1	0,8	0,8	1,2
MT	2010 02 16			0,75					
	2013 06 21					0,7	0,7		
BE	2009 12 02		0,75	0,75	0,75				
	2013 06 21					1			
DE	2009 12 02		0,5	0,5	0,5	0,5			
IT	2009 12 02		0,5	0,5	0,5				
NL	2009 12 02			0,75	0,75	0,75			
	2013 06 21					0,6	0,7		
AT	2009 12 02			0,75	0,75	0,75			
PT	2009 12 02		1,25	1,25	1,25	1,25			
	2012 10 09				2,3	1,6	1,3		
	2013 06 21					0,6	1,4	0,5	
SI	2009 12 02		0,75	0,75	0,75	0,75			
	2013 06 21					0,7	0,5	0,5	
SK	2009 12 02		1	1	1	1			
UK	2008 07 08	0,5							
	2009 03 24		1	1	1	1			
	2009 12 02		1,75	1,75	1,75	1,75	1,75		
LV	2009 07 07		2,75	2,75	2,75				
PL	2009 07 07		1,25	1,25	1,25				
	2013 06 21					0,8	1,3		
	2013 12 02						1	1,2	
LT	2009 07 07	1,5	1,5	1,5					
	2010 02 16		2,25	2,25	2,25				
RO	2009 07 07		1,5	1,5					
	2010 02 16		1,75	1,75	1,75				
CZ	2009 12 02		1	1	1	1			
BG	2010 07 13			0,75					
DK	2010 07 13			0,5	0,5	0,5			

Vidutinės metinės pastangos. Pilkuose langeliuose nurodyti metiniai tikslai. Nepateikta nei Graikijos, nei Kipro duomenų (Graikijos atveju fiskalinės pastangos išreikštos pirminiu balansu, o Kipro atveju – nominaliąja priemonių verte).

Pastabos. ¹ Rekomendacija išreikšta bendru procentiniu dydžiu visą PDP laikotarpį. ² „Daugiau kaip 1 % BVP“.

1.5. 2013 m. lapkričio 15 d. Komisijos nuomonės dėl biudžeto planų projektų

Šalis	Bendra biudžeto plano projekto atitikties PDP			Bendra atitikties 2013 m. konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose rekomenduotoms fiskalinėms ir struktūrinėms reformoms	
	Bendra išvada, grindžiama Komisijos parengta 2013 m. rudens prognoze	Atitikties pagal pirmąjį deficitą procedūrą pateiktoms rekomendacijoms 2013–2014 m.	Atitikties preventinės dalies reikalavimams 2014 m.	Bendra išvada dėl pažangos vykdant fiskalines ir struktūrines reformas	Nuo 2013 m. birželio mėn. padaryta pažanga vykdamas atskiras reformas, kuriomis siekiama įgyvendinti struktūrinę konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose rekomenduotoms fiskalinėms reformoms dalį
BE	Iš esmės atitinka.	Perviršinis deficitas tvariai ištaisytas 2013 m.	Šiek tiek nukrypo nuo vidutinio laikotarpio tikslui pasiekti nustatyto koregavimo plano.	Padaryta menka pažanga.	Mažai imtasi veiksmų, susijusių su aiškiais federalinio ir vietinio lygmenų institucijų veiklos koordinavimo susitarimais.
DE	Atitinka.	Netaikoma.	vidutinio laikotarpio tikslas viršytas.	Nepadaryta jokios pažangos.	Nesiimta jokių veiksmų siekiant įgyvendinti struktūrinę konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose rekomenduotoms fiskalinėms reformoms dalį.
EE	Atitinka.	Netaikoma.	vidutinio laikotarpio tikslas pasiektas.	Padaryta tam tikra pažanga.	Padaryta pažanga, susijusi su biudžeto balanso taisykle. Mažai imtasi veiksmų, kad būtų laikomasi daugiametį išlaidų taisyklių ir viršutinių ribų.
ES	Yra rizikos, kad taisyklių nebus laikomasi.	2013 m. įdėta fiskalinių pastangų, bet yra rizikos, kad 2014 m. jos nebus dedamos.	Netaikoma.	Padaryta tam tikra pažanga*.	Padaryta pažanga, susijusi su nepriklausoma fiskaline institucija; viešojo sektoriaus įsiskolinimais; indeksavimo sistemomis; pensijų sistema; viešojo administravimo reforma; sveikatos priežiūros išlaidomis. Mažai imtasi veiksmų, susijusių su išsamia išlaidų peržiūra; mokesčių sistemos peržiūra.
FR	Atitinka, bet nėra maržos.	Fiskalinės pastangos dėtos tiek 2013, tiek 2014 metais.	Netaikoma.	Menka pažanga*.	Padaryta pažanga, susijusi su pensijų sistema. Mažai imtasi veiksmų, susijusių su išlaidų peržiūra; mokesčių sistema; decentralizacija.
IT	Yra rizikos, kad taisyklių nebus laikomasi.	Netaikoma.	2013 m. atitiko skolos kriterijų, bet yra rizikos, kad 2014 m. neatitiks.	Padaryta menka pažanga.	Mažai imtasi veiksmų, susijusių su viešosiomis išlaidomis; mokesčių politika.
LU	Yra rizikos, kad taisyklių nebus laikomasi.	Netaikoma.	Smarkiai nukrypo vidutinio laikotarpio tikslo.	Padaryta tam tikra pažanga.	Padaryta pažanga, susijusi su vidutinio laikotarpio biudžeto sistema.
MT	Yra rizikos, kad taisyklių nebus laikomasi.	2013 m. pasiektas pagrindinis tikslas, bet yra rizikos, kad nei 2013 m., nei 2014 m. nebus dedamos fiskalinės pastangos.	Netaikoma.	Menka pažanga*.	Padaryta pažanga, susijusi su fiskaline sistema; viešojo administravimo veiksmingumu (tačiau dar yra priėmimo ir įgyvendinimo rizikos); sveikatos priežiūra (negalutiniais duomenimis). Mažai imtasi veiksmų, susijusių su pensijų sistema.
NL	Atitinka, bet nėra maržos.	Fiskalinės pastangos dėtos tiek 2013, tiek 2014 metais.	Netaikoma.	Padaryta tam tikra pažanga*.	Padaryta pažanga, susijusi su fiskaline sistema; būsto rinka (ankstesnių reformų įgyvendinimu). Mažai imtasi veiksmų, susijusių su pensijų sistema; mokesčių kreditais ir lengvatomis.
AT	Iš esmės atitinka.	Perviršinis deficitas tvariai ištaisytas 2013 m.	Šiek tiek nukrypo nuo vidutinio laikotarpio tikslui pasiekti nustatyto koregavimo plano.	Padaryta tam tikra pažanga.	Padaryta pažanga, susijusi su pensijų sistema; darbo rinka. Mažai imtasi veiksmų, susijusių su pensijų išmokų susiejimu su

					tikėtinos gyvenimo trukmės pokyčiais; pensinio amžiaus vienodinimu.
SI	Atitinka, bet nėra maržos.	Fiskalinės pastangos dėtos tiek 2013, tiek 2014 metais.	Netaikoma.	Menka pažanga*.	Padaryta pažanga, susijusi su mokesčių sistema; fiskaline sistema; ilgalaikė priežiūra. Mažai imtasi veiksmų, susijusių su pensijų sistema.
SK	Iš esmės atitinka.	Yra rizikos, kad 2014 m. deficitas nebus tvariai ištaisytas. Įdėta fiskalinių pastangų.	Šiek tiek nukrypo nuo vidutinio laikotarpio tikslui pasiekti nustatyto koregavimo plano.	Padaryta menka pažanga.	Padaryta pažanga, susijusi su mokesčių sistema (rinkimu). Mažai imtasi veiksmų, susijusių su pensijų sistema; mokesčių politika; sveikatos priežiūra; biudžeto taisyklėmis.
FI	Yra rizikos, kad taisyklių nebus laikomasi.	Netaikoma.	2014 m. smarkiai nukrypo nuo vidutinio laikotarpio tikslui pasiekti nustatyto koregavimo plano, viršyta 60 % riba.	Padaryta tam tikra pažanga.	Padaryta pažanga, susijusi su viešojo sektoriaus veiksmingumu; savivaldybių finansais; pensijų reforma.

2 PRIEDAS. MAKROEKONOMINIO DISBALANSO PROCEDŪRA

2.1. MDP taikymo rezultatų apžvalga

	Išpėjimo mechanizmo ataskaitų (ĮMA) išvados	Nuodugnių apžvalgų (NA) išvados			Pastabos	
		Disbalansas	Perviršinis disbalansas			
			Svarsto Komisija	Komisija rekomenduoja, kad Taryba nustatytų		Oficialiai nustatė Taryba
2012	<p>Turi būti parengtos šių 12 valstybių narių NA: BE, BG, DK, ES, FR, IT, CY, HU, SI, SE, FI, UK.</p> <p>Šių 11 valstybių narių NA nereikia rengti (disbalanso nėra): CZ, DE, EE, LV, LT, LU, MT, NL, PL, AT, SK.</p> <p>Šalys, kurioms taikoma programa (4): EL, IE, PT, RO.</p>	Visos valstybės narės (12), kurių NA buvo parengtos.	Nėra	Nėra	Nėra	<p>Kipro ir Ispanijos atveju padėtis buvo itin prasta (Komisija apibūdino šių šalių disbalansą kaip labai didelį). Kadangi abi šalys po apžvalgos greitai paprašė finansinės pagalbos (nors skirtingo pobūdžio), galima teigti, kad, žvelgiant iš praeities perspektyvos, turėjo būti nustatytas perviršinis disbalansas.</p> <p>Prancūzijos, Italijos, Vengrijos ir Slovėnijos disbalansą Komisija apibūdino kaip didelį.</p>
2013	<p>Turi būti parengtos šių 14 valstybių narių NA: BE, BG, DK, ES, FR, IT, HU, CY, MT (nauja), NL (nauja), SI, SE, FI, UK.</p> <p>Šių 9 valstybių narių NA nereikia rengti (disbalanso nėra): CZ, DE, EE, LV, LT, LU, PL, AT, SK.</p> <p>Šalys, kurioms taikoma programa (5): EL, IE, PT, RO, o greitai laiku po ĮMA paskelbimo: CY. ES nebuvo laikoma šalimi, kuriai taikoma programa, atsižvelgiant į jos koregavimo programos ir finansinės pagalbos sektorinį pobūdį.</p>	Visos valstybės narės (13), kurių NA buvo parengtos.	ES, SI.	Nėra	Nėra	<p>Iš tiesų, Kipro NA nebuvo parengta, nes susitarimas dėl finansinės pagalbos buvo pasiektas po ĮMA paskelbimo, bet prieš NA paskelbimą.</p> <p>Komisija nurodė, kad siekiant spręsti Prancūzijos, Italijos ir Vengrijos disbalanso problemą reikia imtis ryžtingų politikos veiksmų.</p> <p>Nors 2013 m. Slovėnijoje ir Ispanijoje buvo nustatytas perviršinis disbalansas, su MDP susijusi korekcinė dalis nebuvo taikoma, kadangi šalių nacionalinės reformų programose (NRP) ir stabilumo programose nurodytos</p>

						atsakomosios politikos priemonės buvo labai tinkamos. Todėl Komisija pradėjo vykdyti šių dviejų valstybių narių specialią (neoficialią) stebėseną, pasilikdama galimybę pritaikyti korekcinę dalį vėlesniu etapu.
2014	<p><i>Turi būti parengtos šių 17 valstybių narių NA: BE, BG, DE (naujos), DK, IE (naujos valstybės narės, sėkmingai užbaigusios koregavimo programas ir iš naujo integravusios standartines procedūras), ES, FR, HR (naujos, po prisijungimo), IT, LU (naujos), HU, MT, NL SI, SE, FI, UK.</i></p> <p><i>NA nereikia rengti (disbalanso nėra): 7 valstybės narės: CZ, EE, LV, LT, PL, AT, SK.</i></p> <p><i>Šalys, kurioms taikoma programa (4): EL, CY, PT, RO.</i></p>	<p>Visos valstybės narės, kurių NA buvo parengtos, išskyrus DK, MT ir LU, kuriose disbalansas nebuvo nustatytas(14).</p>	IT, HR, SI.	Nėra	Nėra	<p>Komisija nurodė, kad siekiant spręsti Airijos, Ispanijos, Prancūzijos, Italijos ir Vengrijos disbalanso problemą reikia imtis ryžtingų politikos veiksmų.</p> <p>Pirmą kartą buvo imtasi šių veiksmų: -- Ispanijai taikomos procedūros deeskalavimas: perviršinio disbalanso procedūra pakeičiama disbalanso procedūra; -- atlikus NA, disbalansas nebuvo nustatytas trijų valstybių narių atveju: (DK, LU, MT); -- pirmą kartą NA buvo parengta iš esmės dėl labai didelio einamosios sąskaitos pertekliaus (Vokietija); -- šaliai, kuriai programa nebetaikoma (Airija), buvo iš naujo pradėta taikyti MDP.</p> <p>Kaip ir 2013 m., korekcinė dalis nebuvo pradėta taikyti, nes, Komisijos manymu, į NRP ir į stabilumo ir konvergencijos programas įtrauktos priemonės buvo pakankamai ryžtingos. Todėl Komisija pranešė apie specialią ne tik Italijos, Kroatijos ir Slovėnijos (perviršinis disbalansas), bet ir Airijos, Ispanijos (remtasi politikos priežiūra po programos įgyvendinimo) įgyvendinimo stebėseną.</p>

2.2. Per 2012–2014 m. ciklus nustatyto disbalanso, įskaitant perviršinį, pobūdis

	Metai	Disbalanso pobūdis
BE	2012	<i>Disbalansas:</i> toliau reikia skirti dėmesio prekių išorės konkurencingumo ir įsiskolinimo sričių makroekonominiams pokyčiams, visų pirma susijusiems su dideliu valdžios sektoriaus skolos lygiu, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio ekonomikos veikimui rizika.
	2013	<i>Disbalansas:</i> toliau reikia skirti dėmesio prekių išorės konkurencingumo ir įsiskolinimo sričių makroekonominiams pokyčiams, visų pirma susijusiems su didelio valdžios sektoriaus skolos lygio padariniais realiajai ekonomikai.
	2014	<i>Disbalansas:</i> toliau reikia skirti dėmesio su prekių išorės konkurencingumu susijusiems pokyčiams, nes dėl nuolatinio blogėjimo kiltų grėsmė makroekonominiam stabilumui.
BG	2012	<i>Disbalansas:</i> reikia skirti dėmesio išorės įsiskolinimo lygiui ir tam tikriems makroekonominiams pokyčiams, susijusiems su įmonių sektoriaus finansinio įsiskolinimo mažinimu ir koregavimo per darbo rinkas procesu, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio ekonomikos veikimui rizika.
	2013	<i>Disbalansas:</i> toliau reikia skirti dėmesio įmonių sektoriaus finansinio įsiskolinimo mažinimo poveikiui, taip pat nuolatiniam išorės pozicijų, konkurencingumo ir darbo rinkų koregavimui.
	2014	<i>Disbalansas:</i> dėl užsitęsusio darbo rinkos koregavimo reikia imtis politikos veiksmų, tačiau išorės pozicijos koregavimo ir įmonių sektoriaus finansinio įsiskolinimo mažinimo pažanga yra gera.
DK	2012	<i>Disbalansas:</i> reikia skirti dėmesio tam tikriems makroekonominiams pokyčiams, visų pirma darantiems poveikį išorės konkurencingumui ir galimai rizikai, susijusiai su namų ūkių įsiskolinimu, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio ekonomikos veikimui rizika.
	2013	<i>Disbalansas:</i> toliau reikia skirti dėmesio nuolatiniam būsto rinkos koregavimui ir dideliame namų ūkių ir privačiojo sektoriaus įsiskolinimo lygiui, taip pat išorės konkurencingumo veiksniams.
	2014	<i>Pagal MDP disbalansu nebelaikoma:</i> būsto rinkos koregavimas, didelės privačiojo sektoriaus skolos poveikis realiajai ekonomikai ir finansinio sektoriaus stabilumas palyginti valdomi. Tačiau šiuos pokyčius ir išorės konkurencingumo veiksnius reikia nuolat stebėti.
DE	2014	<i>Disbalansas:</i> einamosios sąskaitos perteklius nuolat buvo labai didelis, todėl galima spręsti apie labai stiprų konkurencingumą, taip pat didelę santaupų dalis buvo investuojama užsienyje. Tai taip pat rodo, kad vidaus augimas išliko nedidelis, o ekonominiai išteklių nebuvo paskirstyti veiksmingai. Nors einamosios sąskaitos perteklius nekelia tokios rizikos, kaip didelis deficitas, vis dėlto dėl pertekliaus dydžio ir nuolatinio buvimo Vokietijos einamąją sąskaitą reikia atidžiai stebėti. Atsižvelgiant į Vokietijos ekonomikos dydį, ypač svarbu imtis veiksmų, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio vidaus ekonomikos ir euro zonos veikimui rizika.
IE	2014	<i>Disbalansas, kuriam reikia taikyti konkrečių stebėseną ir ryžtingus politikos veiksmus:</i> iš finansų sektoriaus pokyčių, privačiojo ir viešojo sektoriaus įsiskolinimo ir su tuo susijusių didelių bendrųjų ir grynųjų išorės įsipareigojimų, taip pat iš darbo rinkos padėties matyti, kad rizika tebėra.
ES	2012	<i>Labai didelis disbalansas:</i> reikia atidžiai stebėti makroekonominius pokyčius, visų pirma susijusius su reikšmingu privačiojo sektoriaus skolos, dideliu neigiamu išorės pozicijos ir finansų sektoriaus lygiu, kuriems įtakos turėjo būsto rinkos pokyčiai, ir skubiai imtis ekonomikos politikos priemonių, kad būtų išvengta neigiamo poveikio ekonomikos ir ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui.
	2013	<i>Perviršinis disbalansas:</i> labai didelis vidaus ir išorės skolos lygis ir toliau kelia grėsmę augimui ir finansiniam stabilumui. Dėl ES lygmens ir Ispanijos ryžtingų politikos veiksmų buvo akivaizdžiai pakoreguoti srutai, sumažintos finansavimo išlaidos ir tiesioginė rizika.

	2014	<i>Disbalansas, kuriam reikia taikyti konkrečią stebėseną ir ryžtingus politikos veiksmus:</i> sprendžiant pagal keletą aspektų, buvo padaryta akivaizdi pažanga koreguojant praėjusiais metais nustatytą perviršinį disbalansą, o grįžimas prie teigiamų augimo rodiklių sumažino riziką. Tačiau įvairių disbalansų, ypač didelės vidaus ir išorės skolos, mastas ir sąsajos, reiškia, kad rizika vis dar egzistuoja. Komisija ir toliau vykdys specialią politikos kryptį, kurias pagal Europos semestrą Ispanijai stebėti rekomendavo Taryba, stebėseną ir reguliariai teiks ataskaitas Tarybai ir Euro grupei. Ši stebėseną bus grindžiama priežiūra po programos įgyvendinimo.
FR	2012	<i>Didelis disbalansas:</i> reikia skirti dėmesio tam tikriems eksporto rezultatų ir konkurencingumo sričių makroekonominiams pokyčiams, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio ekonomikos veikimui rizika.
	2013	<i>Disbalansas, kuriam reikia taikyti specialią stebėseną ir ryžtingus politikos veiksmus:</i> reikia toliau skirti dėmesio prekybos balanso ir konkurencingumo lygio blogėjimui, kuriam poveikį daro su sąnaudomis susiję ir nesusiję veiksniai, atsižvelgiant į tai, kad blogėja išorės pozicija, o valdžios sektoriaus skola išlieka didelė. Atsižvelgiant į Prancūzijos ekonomikos dydį, ypač svarbu imtis veiksmų, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio jos ekonomikos ir ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui rizika.
	2014	<i>Disbalansas, kuriam reikia taikyti specialią stebėseną ir ryžtingus politikos veiksmus:</i> formuojant politiką reikia ir toliau skirti dėmesio prekybos balanso ir konkurencingumo blogėjimui, taip pat didelio valdžios sektoriaus įsiskolinimo daromam poveikiui. Atsižvelgiant į Prancūzijos ekonomikos dydį ir galimą šalutinį poveikį euro zonos veikimui, ypač svarbu imtis ryžtingų veiksmų, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio jos ekonomikos ir euro zonos veikimui rizika. Atsižvelgdama į jau 2013 m. NA išsakytą raginimą imtis politikos veiksmų, Komisija ir toliau vykdys specialią politikos kryptį, kurias pagal Europos semestrą Prancūzijai stebėti rekomendavo Taryba, stebėseną ir reguliariai teiks ataskaitas Tarybai ir Euro grupei.
HR	2014	<i>Perviršinis disbalansas:</i> reikia imtis politikos veiksmų atsižvelgiant į pažeidžiamumą, kurį lemia dideli išorės įsipareigojimai, blogėjantys eksporto rezultatai, labai įsiskolinusios įmonės ir sparčiai didėjanti valdžios sektoriaus skola mažo augimo ir prasto koregavimo pajėgumo aplinkybėmis.
IT	2012	<i>Didelis disbalansas:</i> reikia skirti dėmesio eksporto rezultatų makroekonominiams pokyčiams, nes nuo euro įvedimo Italijos išorės konkurencingumas mažėja. Atsižvelgiant į didelį valdžios sektoriaus skolos lygį, pagrindinis prioritetas turėtų būti augimo potencialo didinimas, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio ekonomikos veikimui rizika.
	2013	<i>Disbalansas, kuriam reikia taikyti specialią stebėseną ir ryžtingus politikos veiksmus:</i> Visų pirma atsižvelgiant į Italijos ekonomikos dydį, reikia ir toliau skirti dėmesio eksporto rezultatams ir su jais susijusiam konkurencingumo blogėjimui, taip pat dideliame valdžios sektoriaus įsiskolinimui sulėtėjusio augimo sąlygomis, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio jos ekonomikos ir ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui rizika.
	2014	<i>Perviršinis disbalansas:</i> formuojant politiką reikia skubiai skirti dėmesio labai didelio valdžios sektoriaus skolos lygio poveikiui ir mažam išorės konkurencingumui, kurių priežastys – užsitęsęs vangus našumo augimas. Atsižvelgiant į Italijos ekonomikos dydį, ypač svarbu imtis ryžtingų veiksmų, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio jos ekonomikos ir euro zonos veikimui rizika.
CY	2012	<i>Labai didelis disbalansas:</i> reikia atidžiai stebėti makroekonominius pokyčius, susijusius su einamąja sąskaita, viešojo sektoriaus finansais ir finansų sektoriumi, ir skubiai imtis ekonomikos politikos priemonių, kad būtų išvengta neigiamo poveikio ekonomikos ir EPS veikimui.
HU	2012	<i>Didelis disbalansas:</i> labai daug dėmesio reikia skirti tam tikriems makroekonominiams pokyčiams, pavyzdžiui, labai dideliame neigiamame grynosios tarptautinių investicijų pozicijos dydžiui ir valdžios sektoriaus skolai, kad būtų sumažinta didelė neigiamo poveikio ekonomikos veikimui rizika.
	2013	<i>Disbalansas, kuriam reikia taikyti specialią stebėseną ir ryžtingus politikos veiksmus:</i> ir toliau labai daug dėmesio reikia skirti vykstančiam labai neigiamam grynosios tarptautinių investicijų pozicijos koregavimui, kuris daugiausia susijęs su privačiojo sektoriaus finansinio įsiskolinimo mažinimu esant labai didelei valdžios sektoriaus skolai ir silpnai verslo aplinkai, kad būtų sumažinta didelė neigiamo poveikio ekonomikos veikimui rizika.
	2014	<i>Disbalansas, kuriam reikia taikyti specialią stebėseną ir ryžtingus politikos veiksmus:</i> ir toliau labai daug dėmesio reikia skirti vykstančiam labai neigiamam grynosios tarptautinių investicijų pozicijos koregavimui, didelei valdžios ir privačiojo sektorių skolai, esant silpnam finansų sektoriui ir blogėjant eksporto rezultatams, kad būtų sumažinta didelė neigiamo poveikio ekonomikos veikimui rizika.

LU	2014	<i>Pagal MDP disbalansu nebelaikoma: problemos, [kurios] susijusios su augimo modeliu, kuris yra pagrįstas veiksmingu finansų sektoriumi, gerai atlaikiusiu krizę. Vis tik reikia nuolat stebėti gamybos konkurencingumo blogėjimą, būsto rinkos raidą ir didelį privačiojo sektoriaus įsiskolinimo lygį.</i>
MT	2013	<i>Disbalansas: reikia skirti dėmesio ilgalaikiam viešųjų finansų tvarumui, o labai didelis finansų sektorius ir pirmiausia tvirtas vidaus rinkoje veiklą vykdančių bankų ir nekilnojamojo turto rinkos ryšys kelia riziką finansiniam stabilumui, todėl ir juos reikia toliau stebėti.</i>
	2014	<i>Pagal MDP disbalansu nebelaikoma: nors įsiskolinimo lygis išlieka aukštas, rizika privačiojo ir viešojo sektorių skolos tvarumui ir finansų sektoriaus stabilumui atrodo suvaldyta, netgi jei ją ir reikėtų toliau stebėti.</i>
NL	2013	<i>Disbalansas: reikia skirti dėmesio makroekonominiams pokyčiams, susijusiems su privačiojo sektoriaus skola ir spaudimu mažinti finansinį įsiskolinimą, taip pat su likusiomis būsto rinkos ydomis. Nors didelis einamosios sąskaitos perteklius nekelia tokios rizikos kaip didelis deficitas, Komisija taip pat toliau stebės Nyderlandų einamosios sąskaitos pokyčius.</i>
	2014	<i>Disbalansas: reikia skirti dėmesio makroekonominiams pokyčiams, susijusiems su privačiojo sektoriaus skola ir vykdomu finansinio įsiskolinimo mažinimu, taip pat su likusiomis būsto rinkos ydomis. Nors didelis einamosios sąskaitos perteklius nekelia tokios rizikos kaip didelis deficitas, ir jis iš dalies susijęs su poreikiu mažinti finansinį įsiskolinimą, Komisija toliau stebės Nyderlandų einamosios sąskaitos pokyčius, atsižvelgdama į Europos semestrą.</i>
SI	2012	<i>Didelis disbalansas: reikia atidžiai stebėti makroekonominius pokyčius, susijusius su įmonių sektoriaus finansinio įsiskolinimo mažinimu ir bankų stabilumu, taip pat nepalankius, bet ne tokius aktualius išorės konkurencingumo pokyčius, kad būtų sumažinta didelė neigiamo poveikio ekonomikos veikimui rizika.</i>
	2013	<i>Perviršinis disbalansas: šiuo metu privačiojo ir viešojo sektorių skolos dydis neviršija rezultatų suvestinės įspėjamųjų ribų, o ir grynoji išorės skola palyginti valdoma. Tačiau tokiomis aplinkybėmis, kai sparčiau vystosi neigiamos ekonominės tendencijos, rizika, kurią finansų sektoriaus stabilumui kelia įmonių įsiskolinimas ir finansinio įsiskolinimo mažinimas, yra didelė, taip pat dėl tarpusavio ryšių su valstybės skolos dydžiu. Šią riziką didina ribotos darbo ir kapitalo rinkų koregavimo galimybės ir ekonomikos struktūra, kurioje dominuoja valstybės nuosavybė. Politinio netikrumo laikotarpiai ir teisinės reformų kliūtys neleido Slovėnijai tinkamai naikinti disbalanso ir didinti koregavimo pajėgumo, dėl to padidėjus valstybės finansavimo įtampai išaugo jos pažeidžiamumas.</i>
	2014	<i>Perviršinis disbalansas: Vykdamas makroekonominį koregavimą ir Slovėnijai vykdamas ryžtingus politikos veiksmus, disbalansas pernai buvo naikinamas. Vis dėlto būtino koregavimo mastas yra labai didelis, todėl didelė rizika išlieka. Komisija ir toliau vykdys specialią politikos kryptį, kurias pagal Europos semestrą Slovėnijai stebėti rekomendavo Taryba, stebėseną ir reguliariai teiks ataskaitas Tarybai ir Euro grupei.</i>
FI	2012	<i>Disbalansas: reikia skirti dėmesio su konkurencingumu susijusiems makroekonominiams pokyčiams, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio ekonomikos veikimui rizika.</i>
	2013	<i>Disbalansas: reikia toliau skirti dėmesio dideliame einamosios sąskaitos balanso blogėjimui ir prastiems eksporto rezultatams (tai yra pramonės restruktūrizavimo pasekmė), taip pat su sąnaudomis susijusio ir nesusijusio konkurencingumo veiksniams.</i>
	2014	<i>Disbalansas: reikia toliau skirti dėmesio pastarųjų metų prastiems eksporto rezultatams (tai yra pramonės restruktūrizavimo pasekmė), taip pat su sąnaudomis susijusiems ir nesusijusiems veiksniams.</i>
SE	2012	<i>Disbalansas: reikia skirti dėmesio tam tikriems makroekonominiams pokyčiams, susijusiems su privačiojo sektoriaus skola ir būsto rinka, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio ekonomikos veikimui rizika.</i>
	2013	<i>Disbalansas: toliau reikia skirti dėmesio makroekonominiams pokyčiams, susijusiems su privačiojo sektoriaus skola ir finansinio įsiskolinimo mažinimu, taip pat su likusiomis būsto rinkos ydomis. Nors kitose šalyse didelis einamosios sąskaitos perteklius nekelia tokios rizikos kaip didelis deficitas, Komisija toliau stebės Švedijos einamosios sąskaitos pokyčius.</i>

	2014	<i>Disbalansas: reikia skirti dėmesio pokyčiams, susijusiems su namų ūkių įsiskolinimu ir su būsto rinkos ydomis. Nors didelis einamosios sąskaitos perteklius nekelia tokios rizikos kaip didelis deficitas, ir jis iš dalies susijęs su poreikiu mažinti finansinį įsiskolinimą, Komisija toliau stebės Švedijos einamosios sąskaitos pokyčius, atsižvelgdama į Europos semestrą.</i>
UK	2012	<i>Disbalansas: reikia skirti dėmesio makroekonominiams pokyčiams, susijusiems su namų ūkių skola ir būsto rinka, taip pat nepalankiems, bet ne tokiems aktualiems išorės konkurencingumo pokyčiams, kad būtų sumažinta neigiamo poveikio ekonomikos veikimui rizika.</i>
	2013	<i>Disbalansas: toliau reikia skirti dėmesio makroekonominiams pokyčiams namų ūkių skolos, susijusios su didele hipotekos skola ir būsto rinkos ypatumais, srityje, taip pat nepalankiems išorės konkurencingumo pokyčiams, pirmiausia susijusiems su prekių eksportu ir lėtu našumo augimu.</i>
	2014	<i>Disbalansas: toliau reikia skirti dėmesio makroekonominiams pokyčiams namų ūkių skolos, susijusios su didele hipotekos skola ir struktūriniais būsto rinkos ypatumais, srityje, taip pat nepalankiems eksporto rinkos dalių pokyčiams.</i>

2.3. Kriterijai, taikyti vykdant MDP įgyvendinimo procedūrą

Vykdydama procedūrą, Komisija atsižvelgė į toliau išvardytus kriterijus. *Pirma*, disbalansas yra glaudžiai susijęs su *tvarumo* sąvoka. Jei tendencija ar padėtis netvari, galiausiai kyla rizika, kad deficitas bus ištaisytas paskubomis. Tokios tendencijos pavyzdžiai – konkurencingumo sumažėjimas, galintis kelti pavojų ekonomikos intensyvumui ir užimtumui, arba kreditų ir turto kainų pokyčiai, lemiantys burbulus, kurių dėl prognozių klaidų rinkos negali greitai susprogdinti. Tačiau tvarumui įtakos turi ne tik šie per ilgą laiką susikaupiantys struktūriniai trūkumai, bet ir tam tikromis aplinkybėmis (dėl išorinių sukrėtimų ar vidinių pokyčių, finansų sektoriaus reguliavimo šalyse klausimų ir pan.) iššlandantys finansinio sektoriaus trūkumai, galintys greitai sukelti pavojų finansiniam stabilumui ir paplisti po visus ekonomikos sektorius. Paskubomis ir nuostolingai ištaisyti deficitą šalis gali, kai nebegali patekti į finansų rinkas arba kai sumažėja jos finansavimo pajėgumas. *Antra*, disbalansui gali būti būdingas *smarkiai iškreiptas išteklių paskirstymas*. Tai, pavyzdžiui, gali įvykti, kai dėl vidinių ar tarpvalstybinių finansinių srautų pernelyg išsiplėčia vienas sektorius. Tokia padėtis gali savaime tapti netvari, kaip, pavyzdžiui, rodo didelė statybos sektoriaus plėtra arba pernelyg išsiplėtę valdžios sektoriai. Ši savybė papildo tvarumo sampratą, disbalanso sąvokai priskyrus tokią padėtį, kuri pati gali būti finansiškai tvari, bet lemti dideles socialines ir ekonomines išlaidas. Tai, pavyzdžiui, pasakytina apie nuolat didelį *einamosios sąskaitos perteklių*. Nors toks perteklius nekelia atitinkamai šaliai problemų dėl išorės tvarumo¹⁴, jis gali liudyti apie iškreiptą išteklių paskirstymą į užsienio prekybą orientuotiems sektoriams, paklausos trūkumą, nepakankamą investicijų poveikį kapitalo formavimui ir vidutinio laikotarpio augimo potencialo apribojimą. *Trečia*, pagal MDP disbalansas *sukelia kenksmingą šalutinį poveikį partneriams*.¹⁵ Apskritai kalbant, pats šalutinis poveikis nėra laikomas disbalansu, tačiau dėl jo padidėja kitoks disbalansas, kaip antai didelis einamosios sąskaitos deficitas ar perteklius. Faktiškai Komisija įsipareigojo vertinti makroekonominę riziką (tiek nepalankių pokyčių tikimybę, tiek jų poveikį ekonomikos augimui, darbo vietų kūrimui ir finansiniam stabilumui kiekvienoje šalyje ir visoje ES bei euro zonoje), atsižvelgdama į *konkrečią padėtį, dinamiką* ir vykdomą *politiką*.

¹⁴ Žr. COM(2013) 790.

¹⁵ Žr. 2013 m. *Euro zonos ketvirčio ataskaitą* (Nr. 2 ir 3).